

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

P 2 5 1 T 5 0 1 1 1

SPOMLADANSKI IZPITNI ROK

GASTRONOMIJA IN TURISTIČNE STORITVE

Izpitna pola

Petek, 6. junij 2025 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

*Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, ravnilo ter
numerično žepno računalno brez grafičnega zaslona in možnosti simbolnega računanja.
Kandidat dobi konceptni list in ocenjevalni obrazec. Izpitni poli je priložena barvna priloga.*

POKLICNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začinjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite oziroma vpišite svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani, na ocenjevalni obrazec in na konceptni list.

Izpitna pola je sestavljena iz dveh delov. Prvi del vsebuje 15 krajših nalog, drugi del pa 8 strukturiranih nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50, od tega 20 v prvem delu in 30 v drugem delu. Za posamezno nalogo je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom in jih vpisujte v izpitno polo v za to predvideni prostor. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami. Osnutki rešitev, ki jih lahko naredite na konceptni list, se pri ocenjevanju ne upoštevajo.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 3 prazne. Barvna priloga ima 2 strani (17–18).

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. DEL

Obkrožite črko pred pravilno rešitvijo.

1. Primarni sektor gospodarstva obsega dejavnosti, ki

- A predelujejo surovine v izdelke.
- B pridobivajo surovine iz narave.
- C opravljajo storitve, ki se ne prodajajo na trgu.
- D opravljajo storitve, ki se prodajajo na trgu.

(1 točka)

2. Razmerje med prihodki in številom zaposlenih v podjetju prikazuje kazalec uspešnosti poslovanja, ki ga imenujemo

- A likvidnost.
- B ekonomičnost.
- C produktivnost.
- D donosnost.

(1 točka)

3. Zakon o gostinstvu je

- A temeljni pravni predpis.
- B splošni pravni predpis.
- C posebni pravni predpis.
- D pomožni pravni predpis.

(1 točka)

4. Vrednost porabe mesa v golažu je

- A spremenljiv in neposreden strošek.
- B posreden in spremenljiv strošek.
- C neposreden in stalni strošek.
- D posreden in stalni strošek.

(1 točka)

5. Pšenično moko tipa 850 imenujemo tudi

- A bela moka.
- B polbela moka.
- C črna moka.
- D polnozrnata moka.

(1 točka)

6. Kateri jedilnik vsebuje najmanj maščob?
- A Jedilnik 1: frika in polenta.
 - B Jedilnik 2: meso iz tünke, zaseka, čebula, črn kruh.
 - C Jedilnik 3: masovnik, črn kruh, kislo mleko.
 - D Jedilnik 4: kurja obara s cvičkom.
- (1 točka)*
7. Katera živila so v prehranski piramidi v isti skupini kot suh fižol v zrnju?
- A Ješprenj, špageti graham, krompir.
 - B Zelje, paradižnik, pomaranče.
 - C Jogurt, orada, jajca.
 - D Laneno seme, oljčno olje, margarina.
- (1 točka)*
8. Kaj je primarna hotelska storitev?
- A Zajtrk.
 - B Nočitev.
 - C Večerja.
 - D Masaža.
- (1 točka)*
9. Na Jezerskem vsako leto poteka prireditev
- A Kravji bal.
 - B Ovčarski bal.
 - C Praznik češenj.
 - D Obiranje modre kavčine.
- (1 točka)*
10. Katera poved opisuje značilnosti Sotelskega in Voglajnskega gričevja?
- A Sotelsko in Voglajnsko gričevje je obmejna pokrajina z Avstrijo.
 - B V travniških sadovnjakih se ohranjajo stare vrste sliv.
 - C Rogaška Slatina je poznana kot zdravilišče in kot kraj s steklarsko tradicijo.
 - D Turistično pomembni gradovi so grad Kamen, Olimje in Brestanica.
- (1 točka)*

11. V levem stolpcu so našteje reke, ob katerih so kulturne znamenitosti ali naselja. Na črtico pred reko napišite črko znamenitosti ali naselja, ki je ob reki.

_____ Krka	A Ptujski grad
_____ Drava	B klavže
_____ Idrijca	C Babičev mlin
_____ Mura	D Kostanjevica

(2 točki)

12. K pokrajinama v preglednici napišite črko trditve, ki opisuje značilnost posamezne pokrajine. Razvrstite vse črke.

- A Sveta gora je priljubljena romarska točka.
- B Za pokrajino so značilni stelniki.
- C Relief na mitreju pri Rožancu je iz antičnega obdobja.
- D Samostan Kostanjevica z grobnico Burbonov.
- E Mesto je nastalo po 2. svetovni vojni.

VIPAVSKA DOLINA Z GORIŠKIM POLJEM	BELA KRAJINA

(2 točki)

13. Spodaj našteje pijače razvrstite v dve skupini glede na vsebnost kofeina tako, da črko, ki je pred pijačo, napišete v ustrezen stolpec.

- A Tonik.
- B Pepsi cola.
- C Red bull.
- D Getorade (izotonični napitek).
- E Črni čaj.
- F Espresso.
- G Bela kava (pripravljena iz kavnega nadomestka).
- H Pomarančni nektar.

VSEBUJEJO KOFEIN	NE VSEBUJEJO KOFEINA

(2 točki)

14. Napišite alergene za belokranjsko pogačo in idrijske žlikrofe. Pomagajte si s seznamom spodaj.

Snovi, ki povzročajo alergije in preobčutljivost:
žito, ki vsebuje gluten (gluten),
raki in proizvodi iz njih,
jajca in proizvodi iz njih,
ribe in proizvodi iz njih,
arašidi (kikiriki) in proizvodi iz njih,
zrnje soje in proizvodi iz njega,
mleko ali mlečni izdelki, ki vsebujejo laktozo,
oreški in proizvodi iz njih,
listnata zelena in proizvodi iz nje,
gorčično seme in proizvodi iz njega,
sezamovo seme in proizvodi iz njega,
žveplov dioksid in sulfiti,
volčji bob in proizvodi iz njega,
mehkužci in proizvodi iz njih.

(Vir: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011R1169-20180101#tocl68>. Pridobljeno: 11. 12. 2022.)

Belokranjska pogača: _____

Idrijski žlikrofi: _____

(2 točki)

15. Smiselno povežite stolpca tako, da v levi stolpec napišete številko ustrezne rešitve iz desnega stolpca.

_____ ekonomija	1	Ime, pod katerim posluje podjetje.
_____ obveznice	2	Strošek stalnih sredstev.
_____ firma	3	Lastniški vrednostni papir.
_____ delnice	4	Dolžniški vrednostni papir.
_____ amortizacija	5	Veda o gospodarjenju.

(2 točki)

2. DEL

1. V preglednici je prikazana receptura za gin tonik.

Izdelajte kalkulacijo za pijačo gin tonik. Delež marže, ki jo bomo obračunali pri gin toniku, znaša 250 %. Računajte na dve decimalni mesti natančno in rezultat zaokrožite.

- 1.1. Izračunajte manjkajoče podatke in jih vpišite v preglednico.

Pijača	Normativ	Nabavna cena	Nabavna vrednost
gin	0,03 l	20 EUR/l	
tonik	0,1 l	3 EUR/l	
zamrznjeno jagodičevje	0,02 kg	4 EUR/kg	
Skupaj nabavna vrednost			

(1 točka)

- 1.2. Izračunajte vrednost marže.

Izračun:

Rezultat: _____

Obkrožite besedno zvezo ob poševnici, da dobite pravilno trditev.

V marži **so vključeni** / **niso vključeni** stroški amortizacije in plač zaposlenih.

(2 točki)

- 1.3. Izračunajte vrednost davka na dodano vrednost/DDV.

Izračun:

Rezultat: _____

(2 točki)

- 1.4. Izračunajte prodajno ceno za gin tonik.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

2. Preglednica prikazuje vrsto in vrednost sredstev ter obveznosti do virov sredstev v turistični agenciji na določen dan.

Vrsta sredstev in obveznosti do virov sredstev	Vrednost v EUR
računalniki	2.000
poslovni prostor	40.000
zaloge pisarniškega materiala	500
vloga lastnika	132.000
izdane obveznice turistične agencije	50.000
denar na transakcijskem računu	45.000
terjatve do kupcev/potnikov	35.000
oprema	20.000
kratkoročni kredit	10.500
mini bus	50.000

- 2.1. Katera sredstva, naštetá v zgornji preglednici, uvrščamo med stalna sredstva turistične agencije?

(2 točki)

- 2.2. Iz podatkov v preglednici izračunajte vrednost obveznosti do tujih virov sredstev v turistični agenciji.

Izračun:

Rezultat: _____

(1 točka)

- 2.3. V preglednici poiščite in napišite, koliko znaša vrednost obveznosti do lastnih virov sredstev v turistični agenciji.

(1 točka)

- 2.4. Dopolnite.

Stran v bilanci stanja, na katero bi napisali sredstva in njihove vrednosti, se imenuje

_____.

Stran v bilanci stanja, na katero bi napisali obveznosti do virov sredstev in njihove

vrednosti, se imenuje _____.

(1 točka)

2.5. Poiščite v preglednici in napišite, kakšna je vrednost gibljivih sredstev v turistični agenciji

v materialni obliki: _____ EUR,

v obračunski obliki: _____ EUR,

v denarni obliki: _____ EUR.

(1 točka)

3. Na sliki 1, ki prikazuje vinorodna območja Slovenije, je s puščico označen eden od vinorodnih okolišev.

Slika 1

(Prirejeno po: www.martamojca.wordpress.com/2008/06/07/zgodovina-vinarstva-pri-nas/. Pridobljeno: 2. 10. 2022.)

3.1. Poimenujte vse okoliše vinorodne dežele Primorska.

_____ (1 točka)

3.2. Obkrožite vino, ki je pridelano iz bele avtohtone sorte grozdja, značilne za vinorodni okoliš, ki je na sliki 1 označen s puščico.

cabernet sauvignon	chardonnay	kraljevina	renski rizling
zelen	sauvignon	šipon	rumeni muškat
merlot			

(1 točka)

3.3. Za območje, označeno na sliki 1, je značilna tudi enolončnica iz kislega zelja (nekateri jed kuhajo tudi iz kisle repe, svežega zelja in ohrovta ali pesinih listov), fižola in krompirja, z dodatkom zabele in začimb.

Poimenujte opisano jed.

_____ (1 točka)

4. Oglejte si slike 3, 4 in 5 v barvni prilogi.

4.1. Katera slika v barvni prilogi prikazuje močno marmorirano goveje meso? Odgovor pojasnite.

Močno marmorirano meso prikazuje slika _____.

Pojasnilo: _____
(1 točka)

4.2. Pri kateri dieti bi izbrali meso, ki je prikazano na sliki 5 v barvni prilogi?

(1 točka)

4.3. Obkrožite jed, za katero bi uporabili dobro uležan kos mesa, ki je prikazan na sliki 3 v barvni prilogi.

zelenjavno-mesna enolončnica

steak na žaru

bograč

goveja juha

zrezek v pikantni omaki

sarme

(1 točka)

5. Klara je v osmem mesecu nosečnosti. S sredinim jedilnikom je zaužila 383 g ogljikovih hidratov, 60 g maščob in 126 g beljakovin.

5.1. Izračunajte energijsko vrednost Klarinega sredinega jedilnika.

Energijska vrednost sredinega jedilnika je _____ kJ.

(1 točka)

- 5.2. Ali je vnos maščob skladen s priporočili zdravega prehranjevanja? Odgovor računsko utemeljite in pojasnite. Pri oblikovanju odgovora si pomagajte s podatki v preglednici spodaj.

Orientacijske vrednosti za vnos maščob

Starost (leta)	Maščobe (% energije)
1 do 3	30–40
4 do 6	30–35
7 do 9	30–35
10 do 12	30–35
13 do 14	30–35
15 do 18	30
19 do 24	30
25 do 50	30
51 do 64	30
> 65	30
nosečnice od 4. meseca naprej	30–35
doječe matere	30–35

(Vir: https://nijz.si/wp-content/uploads/2020/04/referencne_vrednosti_2020_3_2.cleaned.pdf. Pridobljeno: 28. 12. 2022.)

Izračun:

Pojasnilo: _____ (1 točka)

- 5.3. Med naštetimi živili/jedmi obkrožite tista štiri živila oziroma jedi, ki vsebujejo maščobe, primerne za Klarin jedilnik.

oljčno olje	roglič iz listnatega testa s čokoladnim polnilom	skuša	topljeni sir
jajca, obogatena z omega-3 maščobnimi kislinami	majoneza	pomfrit	repično olje

(1 točka)

6. Slovenija je bogata z etnološko dediščino, h kateri prištevamo tudi zanimive pustne prireditve in povorke, v katerih nastopajo tako tradicionalni pustni liki kot maske, ki izražajo aktualne družbene razmere.

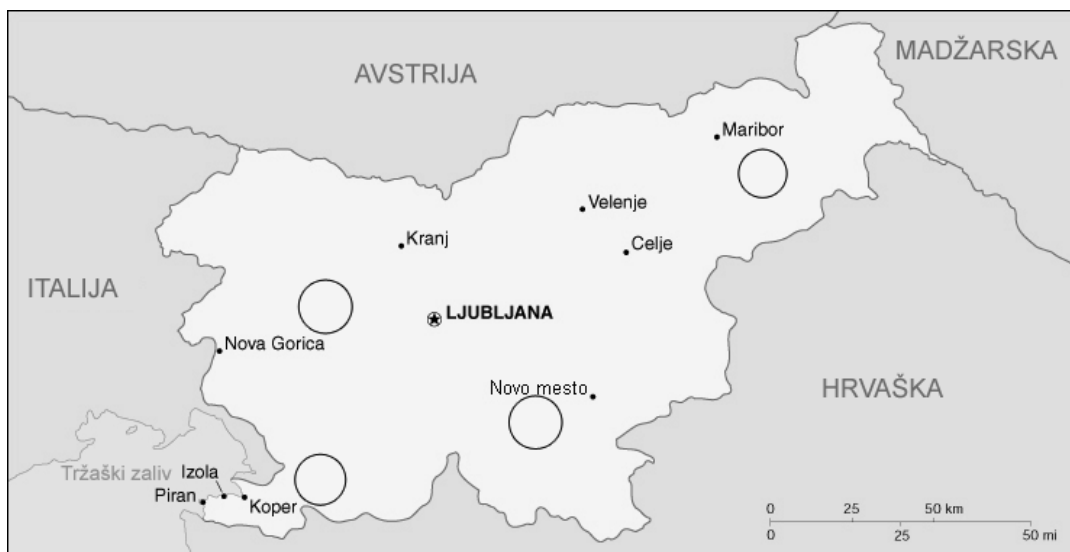
6.1. Na slikah 6 in 7 v barvni prilogi sta prikazani različni pustni skupini. Poimenujte pustni skupini.

Slika 6: _____

Slika 7: _____

(2 točki)

6.2. Na zemljevidu (slika 2) so s krogci označena območja, za katera so značilne pustne skupine. V ustrezna krogca na sliki 2 vpišite številko slike pustnih skupin, ki ju prikazujeta sliki 6 in 7 v barvni prilogi.

Slika 2

(Prirejeno po: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Slovenia-map_sl.png. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

(1 točka)

7. Sliki 8 in 9 v barvni prilogi prikazujeta dve kulturni znamenitosti, nastali v bližnji preteklosti.

7.1. Poimenujte kulturni znamenitosti na slikah 8 in 9.

Slika 8: _____

Slika 9: _____

(2 točki)

7.2. Obkrožite obdobje zgodovine, s katerim sta povezani kulturni znamenitosti na slikah 8 in 9 v barvni prilogi.

prva svetovna vojna druga svetovna vojna po drugi svetovni vojni

(1 točka)

7.3. Med naštetimi pokrajinami izpišite tisto, v kateri je kulturna znamenitost.

Dežela	dolina Soče	Šaleška dolina	Posavsko hribovje
Koprsko gričevje	Kras	Zgornjesavska dolina	

Kulturna znamenitost na sliki 8 je v pokrajini: _____

Kulturna znamenitost na sliki 9 je v pokrajini: _____

(1 točka)

8. Na podlagi spodaj naštetih pogojev za odpoved rezervacije odgovorite na vprašanji.

Pogoji za odpoved rezervacij:

- Rezervacija velja do 24. ure na dan prihoda.
- Gost lahko rezervacijo brezplačno odpove najkasneje do 8 dni pred prihodom.
- Ob odpovedi rezervacije do 7 dni pred prihodom se zaračuna ena nočitev v rezerviranem tipu nastanitve.

8.1. Koliko stroškov odpovedi rezervacije boste zaračunali, če gost odpove rezervacijo mesec dni pred datumom prihoda?

(1 točka)

8.2. Koliko stroškov odpovedi rezervacije boste zaračunali, če gost odpove rezervacijo 3 dni pred datumom prihoda?

(1 točka)

Prazna stran

Prazna stran

P 2 5 1 T 5 0 1 1 1 7

Barvna priloga (k Izpitni poli – Gastronomija in turistične storitve)

Slika 3

(Vir: <https://www.kraljzara.si/nasveti-in-recepti/vrste-govedine-za-peko-na-zaru/>. Pridobljeno: 20. 11. 2022.)

Slika 4

(Vir: <https://www.istockphoto.com/photos/raw-meat>. Pridobljeno: 20. 11. 2022.)

Slika 5

(Vir: <https://beef2live.com/story-sirloin-steak-112-112869>. Pridobljeno: 20. 11. 2022.)

Slika 6

(Vir: <https://slovenia.si/assets/ART-CULTURAL-HERITAGE/...-majhna.jpg>. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 7

(Vir: <https://slovenia.si/assets/ART-CULTURAL-HERITAGE/...-naslovna-majhna.jpg>. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 8

(Vir: <https://krajj.eu/PICTURES/>. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)

Slika 9

(Vir: https://www.si21.com/f/pics/Svet/01_ggtr_b.jpg. Pridobljeno: 15. 1. 2023.)